

Höga priser – hur gödsla till våren?

Beta och växtnäring. En beta behöver ha god tillgång till växtnäring, men hur förändras strategin när nu gödningen kostar skjortan?

Vi sitter nu som bekant i en situation med höga växtnäringenspriser och särskilt gäller det priset på kväve, som i praktiken dubblerats från en redan hög nivå i somras. Hur påverkar det då kvävestrategin i sockerbetorna?

Vad säger försöken?

Färskaste resultaten att luta sig mot är de omfattande danska försöken med kvävestegar – 24 försök mellan 2004 och 2019. Det har genom åren varit

viss variation i upplägget, men gemensamt är att de börjar på 0 kg och slutar på 200 kg eller 240 kg kväve per hektar. Fler-talet har dock varit i stegen 0, 40, 80, 120, 160 och 200 kg kväve per hektar. Alla försök har också varit radmyllade.

Tittar vi på vilken kvävegi-va som genererat maxskörd, så ligger den flertalet år i inter-vallet mellan 120–160 kg kväve per hektar. För övrigt är kväve-responsen extremt flack i det spannet och skörden i medeltal

närmast identisk. Sockerskör-den i försöken har, för nivån 120 kg kväve per hektar, varie-rat från drygt 11 till 18 ton, med ett medeltal på 14 ton socker per hektar.

Flack kväverespons

Budskapet, att kväveresponsen i sockerbetor är förhållandevis liten när vi gödslar från en bit under 100 kg kväve och uppåt, står sig gott. I medeltal är skill-naden i sockerskörd mellan 80 och 120 kg kväve bara 290 kg

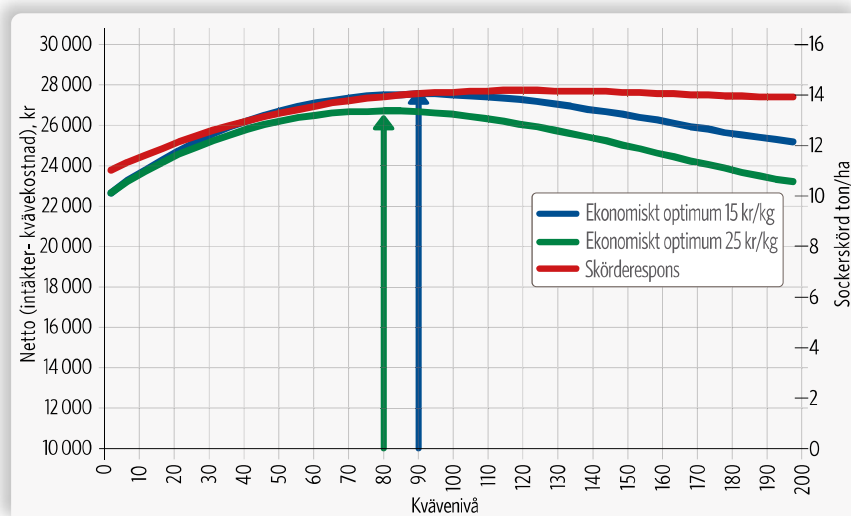
socker per hektar. Med prisnivån inför 2022 är den mer-skörden värd runt 550 kr per hektar (17 % sockerhalt), vilket med dagens priser på kväve inte precis driver gödslingen uppåt! Går vi istället åt andra hållet, från 80 till 40 kg kväve per hektar, är skörderesponsen mer påtaglig. I medeltal skiljer det 850 kg socker mellan 40 och 80 kg kväve, vilket med samma sockerpris som ovan motsvarar 1 600 kr per hektar.

Den något grovhuggna slutsatsen är därmed att under 80 kg kväve per hektar är risken tämligen hög att förlora både i skörd och netto. Från 80 kg kväve och uppåt är däremot risken att förlora i skörd begränsad och det är istället risken för onödiga kostnader som får vägas in. Det leder oss direkt in i resonemang kring ekonomiskt optimum.

Optimum vid olika kvävepris

Om vi bakar ihop de 24 danska försöken till ett och sätter in olika kvävepris i den ekvationen, vad blir då resultatet? Förutsättningen är också branschavtalet och den prisnivå på sockerbetor som kommer gälla 2022. Jämför vi beräknat faktiskt optimum 2021 med motsvarande 2022 är skillnaden mindre än vad som först kan misstänkas.

Prisökningen på betorna motverkar delvis ökningen av kvävepriset. Med det sagt kommer det ändå vara en tydlig skillnad beroende av vilket kvävepris som landar in i kalkylen. Någon lyckligt lottad har kanske haft gödning i lager se-

Priset avgör. Kostar kvävet 15 eller 25 kr per kg? Då skiljer sig optimum med ungefär 10 kg kväve per hektar.

dan tidigare med ett kvävepris på låt säga 10 kr per kg. Ekonomiskt kväveoptimum är då strax under 100 kg per hektar. Med ett kvävepris på 15 kr blir ekonomiskt optimum 90 kg kväve, vid 20 kr 85 kg kväve och slutligen vid ett kvävepris på 25 kr per kg är vi nere på 80 kg kväve per hektar i optimum.

Nu är underlaget, som sagt, kopplat till radmyllade försök och optimumberäkningarna baserade på det. Vi får nog även fortsättningsvis tänka oss att optimum för mängd bredspritt kväve i samband med sådd ligger 10–20 kg högre och med en större årsmånsvariation.

Dagens höga kvävepris innebär också en än större morot till att nyttja gödseln på bästa sätt och helst radmylla växt-näringen om möjligheten finns.

P & K

Slutligen några korta kommentarer kring fosfor och kalium. Prisnivån på fosfor har likt kvävet också stigit förhållandevis mycket, dock med mindre rörelser nu under hösten.

Resonemangen kring fosfor som skrevs i förra numret av Betodlaren, nr 3 sid 34, gäller därför ännu.

Det finns tydliga långsiktiga motiv för att inte dra för hårt i svängremmen när det gäller fosfor. Och precis som för kväve är värdet av att mylla fosfor stort. I princip dubblas effektiviteten i jämförelse med bredspritt.

För kalium har prisutvecklingen under säsongen heller inte varit lika dramatisk som för kväve. Grundnivån i somras var också relativt lik fjolårets priser.

Det innebär i praktiken att rekommendationerna ligger kvar på samma nivå som 2021, vilket innebär bortförsel i klass III.

Rikard Andersson
NBR Nordic Beet Research

Joakim Ekelöf
NBR Nordic Beet Research

